

CENA NADÁCIE
TATRA BANKY 20
ZA UMENIE 19

V Bratislave
30. II. 2019

POZNÁME LAUREÁTOV 24. ROČNÍKA CENY NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE

V piatok 29. novembra 2019 boli v Novej budove Slovenského národného divadla vyhlásení laureáti 24. ročníka Ceny Nadácie Tatra banky za umenie. Sošku Múzy si v Hlavnej cene odniesli Janoska Ensemble, Pavel Choma s Martinom Kubinom a kolektív, Koloman Kertész Bagala, Juraj Šlauka, Alexander Bárta a Mira Keratová.

Porota rozhodla o udelení cien už v októbri 2019.

Špeciálnu cenu pre mladých tvorcov do 35 rokov získali Barbora Berezňáková, Monika Potokárová (in memoriam), Rudo Danihel (Čavalky), Katarína Vargová a kolektív, Andreás Cséfalvay a autori Čiernych dier – Michal Tornyai, Martin Lipták, Andrej Sarvaš, Miroslav Beňák, Daniela Olejníková.

Záznam z odovzdávania ocenení si môžete pozrieť na www.cntbu2019.sk

CTNO
CTB

LAUREÁTI

CENY NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE 2019
V KATEGÓRII HLAVNÁ CENA

AUDIOVIZUÁLNA TVORBA, FILM, TV A ROZHLAS

JURO ŠLAUKA za réžiu filmu Punk je hned!

Juro Šlauka vyštudoval scénaristiku na VŠMU. Vo svojej doterajšej tvorbe spolupracoval s Mirom Remom a podieľal sa na scenároch k dokumentárnym filmom: Cooltura (2016), Vrbovský veter (2015), Comeback (2014). Celovečerný film Punk je hned! je jeho režisérskym debutom. Film, inšpirovaný detailne odpozorovaným životom pankáčov prebývajúcich na periférii, rozpráva príbeh tridsaťročného drogovu závislého Kwička, ktorý žije v rozpadajúcom sa podnájme so svojou družkou a dvojročným synom. Jeho idylický svet jedného dňa ostro naráži na hranu všeobecne platných pravidiel. Svojim impulzívnym správaním, ktoré neráta s dôsledkami, svoj život postupne mení na voľný pád. Autor v snímke preplietá žánre dokumentu a drámy, až ich prakticky nejde od seba rozoznať. Pridáva k tomu však aj čosi rýdzo svoje - surovú živelnosť a autenticitu, ktorá v domácej kinematografii stále nie je vôbec bežná. Výsledkom je skutočne punkový polodokument s hraným dramatickým motívom lúpeže a vraždy.

DIVADLO

ALEXANDER BÁRTA za herecký výkon postavy kurátora Fabricea v inscenácii Štvorec, činohra SND

V múzeu moderného umenia pripravujú novú provokatívnu konceptuálnu výstavu. Jej hlavnou témou je štvorec s rozmermi 4x4 metre, ktorý predstavuje slobodnú zónu, kde sú si ľudia rovní. Kurátorom výstavy je Fabrice, úspešný a príťažlivý muž, ktorý je zároveň aj šéfkurátorom múzea. Je hlavným hrdinom švédskeho filmu Štvorec, ktorý v roku 2017 získal Zlatú palmu v Cannes, a teraz už aj inscenácie, ktorú v dramatickej predlohe vo svetovej premiére prinieslo Slovenské národné divadlo. Na začiatku pred divákom stojí dobre zabezpečený sebedovomý šarmantný liberálne zmýšľajúci intelektuál. Jedno zlé rozhodnutie stačí, aby na seba spustil lavínu udalostí, ktoré ho položia na kolená. Na konci sa tak stáva obyčajným bezradným mužom, ustarosteným otcom a človekom bez práce. Nositeľom príbehu je Alexander Bárta, vo svojom výkone presvedčivý, charizmatiký a pre postavu v prirodzených intenciách škáluje premenu osobnosti, čím sa jeho výkon stáva centrom diania i hereckého kolektívu.

LAUREÁTI
V KATEGÓRII HLAVNÁ CENA

NADÁCIA
TATRA BANKY

DIZAJN

PAVEL CHOMA, MARTIN KUBINA A KOLEKTÍV

za koncepciu stánku Bratislavy na knižnom
veľtrhu Salon du Livre 2019, Paríž

Bratislava sa ako pozvané mesto stala na jar minulého roka (marec 2018) súčasťou prestížneho podujatia Livre Paris 2019. Slovenská literatúra sebavedomo obstála v silnej medzinárodnej konkurencii aj vďaka koncepcii priestoru, v ktorom bola prezentovaná. Diagonálne police ho pretínali a rozdeľovali na dva samostatné celky: predajnú časť a časť venovanú diskusiám. Nad týmto riešením dominovala veľká LED obrazovka, pripomínajúca tvarom ležatú osmičku (nekonečno), s animáciou autoriek zo štúdia Ově Pictures – Veroniky Obertovej a Michaely Čopíkovej. Priestorovému konceptu slovenského stánku sa podarilo tlmočiť jasný signál, že slovenský dizajn si netreba apriori spájať iba s čipkou či ľudovými motívami, a že preložená slovenská literatúra má potenciál byť vo svetovom kontexte odprezentovaná nadčasovo a v rámci medzinárodných (nad)štandardov.

HUDBA

JANOSKA ENSEMBLE

za album *Revolution* (vydavateľstvo
Deutsche Grammophon/Universal Music)

Medzinárodne uznávaný Janoska Ensemble je rodinným projektom virtuózných bratov Jánoškoviev a ich švagra Júliusa Darvasa. Členovia ansámblu pochádzajú z Bratislavy a dnes žijú vo Viedni. Zoskupenie má na konte stovky odohraných koncertov v Európe, Amerike a Ázii. Ich herný štýl je nezameniteľnou fúziou klasickej hudby s džezom, popom, filmovou hudbou či world music. Je natoľko nezameniteľným, že ho v zahraničí poznajú pod termínom Janoska Style. Ich druhý album *Revolution*, ktorý je poctou legendárnej britskej skupine The Beatles, sa nahrával vo viedenskom Konzerthause a v slávnych Abbey Road Studios v Londýne a popri klasických skladbách (Mozart, Kreisler, Bach, Wieniawski a Čajkovský) sa na ňom nachádzajú aj úpravy najznámejších "beatlesoviek".

VÝTVARNÉ UMENIE

MIRA KERATOVÁ

za kurátorstvo kolektívnej výstavy
United we stand / Divided we fall –
Michal Moravčík, Stredoslovenská galéria,
BB a Nová Synagoga, Žilina

Výstava MICHALA MORAVČÍKA súčasne prebiehala v Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici [časť UNITED WE STAND] a v Novej synagóge Žilina [časť DIVIDED WE FALL]. išlo o retrospektívny formát výstavy in memoriam s cieľom predstaviť prvý základný výskum celoživotnej tvorby tohto dôležitého slovenského umelca strednej generácie. Výstava priniesla nielen sumár jeho diel, ale fungovala aj ako komplexný pohľad do jeho života, ktorý bol tesne spätý s umeleckou tvorbou. Spôsob inštalácie, detailný archív a spolupráca blízkych priateľov, ktorí sa podieľali na výstave, ešte posilnili tento efekt. Monografický rámec bol do istej miery poňatý autorsky kolektívne, s čím korešpondovali aj názvy oboch častí pomenované podľa Moravčíkovho diela (By Uniting We Stand, By Dividing We Fall z roku 2005). Na realizácii výstavy sa autorsky podieľali umelci a autori, ktorí boli blízki priatelia Dalibor Bača, František Demeter, Tomáš Džadoň, Jana Kapelová, Svätopluk Mkyta, Lucia Nimcová a Martin Piaček.

LITERATÚRA

KOLOMAN KERTÉSZ BAGALA

za organizáciu a vyhlasovanie súťaže
Poviedka 2018

Koloman Kertész Bagala je vydavateľom orientujúcim sa prevažne na slovenských autorov, vo svojom vydavateľstve KK Bagala od roku 1991 vydal vyše 500 kníh. Jeho odlišnosť od typických vydavateľov spočíva nielen v zápale, ktorý do práce vkladá, ale najmä v osobnom presvedčení, že Slovensko disponuje autormi so skutočnou tvorivou silou. Súťaž Poviedka sa v priemere na jednom ročníku zúčastní približne 500 autorov, ocenených je desať, okrem prvých troch miest sa udeľuje ďalších sedem prémiových cien. Víťazné práce sú publikované v zborníkoch Poviedka, laureát má navyše možnosť publikovať vlastnú knihu. V literárnej súťaži sa zviditeľnili až 8 laureáti CNTB v kategórii Literatúra, z toho 6 ešte pred debutom ako neznámi autori. Patria medzi nich: Peter Pavlac, Michal Hvorecký, Jiří Balla, Pavol Rankov, Monika Kompaníková, Zuzka Kepplov, Ivana Dobrákovová, Zuzana Šmatláková.

CTNO
CTB

LAUREÁTI

ŠPECIÁLNEJ CENY MLADÝ TVORCA

AUDIOVIZUÁLNA TVORBA, FILM, TV A ROZHLAS

BARBORA BEREZŇÁKOVÁ

za réžiu, krátky dokumentárny film
Spýtaj sa vašich 68

Projekt Spýtaj sa vašich je unikátnym živým pamätníkom k udalostiam 21. augusta 1968 – vstupu vojsk Varšavskej zmluvy do Československa. Formou filmového dokumentu, online portálu, symbolickej premiéry na Kamennom námestí v noci z 20. na 21. augusta 2018 a diskusií spojených s premietaniami v kinách a na školách po celom Slovensku vytrháva historické udalosti z učebníc dejepisu a podnecuje medzigeneračný dialóg. Film je pútavou „oral history“ – mozaikou emocionálne ladených výpovedí obyčajných ľudí s fotogenickými dokrútkami, dynamická vizuálna ukážka premýšľania o dobe, pohľadnica z roku 1968, so všetkým, čo sa nás týka. Základnou myšlienkou projektu je vysporiadanie sa s minulosťou našej krajiny cez jej aktívne pripomínanie a verejnú diskusiu. Divákov filmu, ale aj nezainteresované publikum, nabáda, aby sa zapojilo – aby sa ľudia pýtali svojich blízkych na to, čo si pamätajú z augusta 1968 a svoje zážitky spolu zdieľali – či už cez webstránku projektu alebo osobne.

<https://spytajsavevasich.sk/89>

DIVADLO

MONIKA POTOKÁROVÁ, IN MEMORIAM,
za herecký výkon, postava
A. L. Rachmanovovej v inscenácii
Ruské denníky, Činohra SND

Osudy mladého, po vzdelaní túžiaceho dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku zaznamenávajú denníky Ale Rachmanovovej. Sú nesmierne silným, autentickým a sugestívnym rozprávaním o dobe, ktorá sa vymkla z klbov, rozprávaním desivým, no zároveň i hlbokým, odkrývajúcim najtemnejšie zákutia ľudskej duše. Dramatizáciu ich knižného vydania inscenoval na javisku Činohry SND režisér Roman Polák. Dôraz kladie na herectvo a situácie, v ktorých najviac akcentuje premeny nielen histórie krajiny, politické zmeny, striedanie režimov, krutú revolúciu plnú vražd, pomstychtivosti, desu, primitívnych riešení nevzdelancov, smrti, krvi, šialenstiev, ale predovšetkým premenu v správaní sa jednotlivca. Alfu – Alexandru Lvovnu Rachmanovovú, píšucu a prežívajúcu svoje denníky predstavuje mimoriadne talentovaná Monika Potokárová, ktorá prejde v inscenácii prerodom od naivného dievčaťa až po zrelú ženu, ktorá sa musí obávať o svoj život aj životy blízkych.

DIZAJN

MICHAL TORNyai, MARTIN LIPTÁK, ANDREJ SARVAŠ, MIROSLAV BEŇÁK, DAŇIELA OLEJNÍKOVÁ
za autorstvo, publikácia Čierne diery
/vyd. Čierne diery/

Projekt Čierne diery mapuje zabudnuté priemyselné pamiatky na Slovensku, s cieľom nadchnúť ľudí pre históriu starých tovární, baní a stratených sídiel. Okrem textov a fotografií vytvárajú jeho autori aj umelecké grafiky na risografickej tlačiarňi Risomat, v spolupráci s desiatkami slovenských výtvarníkov a dizajnérov. Publikácia je 400-stranovou cestou naprieč Slovenskom. V článkoch a rozhovoroch, ktoré ju tvoria, sa spomína približne 100 historických lokalít, nie je však encyklopédiou – neobsahuje čísla strán, ani register. Členovia rovnomeného združenia si knihu vydali sami. Je vytlačená 4 Pantone farbami a ich kombináciou (modrou, ružovou, žltou a tyrkysovou), bez použitia čiernej farby. Aj vďaka žiarivej palete vynikajú ilustrácie Daniely Olejníkovej. Fotografie majú retro nádych vizuality starých časopisov. Grafický dizajner Michal Tornyai vysádzal knihu svojším a nápaditým spôsobom.

HUDBA

ČAVALENKY (RUDO DANIHEL)
za autorstvo, EP album Chlapci na ulici /
vyd. Čavalenky/

Raper Rudo Danihel z česko-slovenského pohraničia známy ako Čavalenky je zjav, ktorému veríte každé slovo. Spolovice rómsky umelec rapuje po záhorácky pričom vo svojich textoch hovorí o problémoch rómskych komunít na západnom Slovensku, nástrahách pouličného života, o exekúciách, hazard, ale aj o tom, ako spolu na malom meste pred rokmi bojovali Rómovia a neonacisti. Nemusí sa na nič hrať, všetko je položené na reálnych základoch, ktorým nechýba originálny prejav, skvelý flow a výborné podklady.

Na EP albume je 7 skladieb s mimoriadne autentickými textami, ktoré mu v krátkom čase priniesli uznanie známych rapperov a viacerých českých (A2, Rádio Wave) i domácich (.týždeň, Denník N, SME) médií.

VÝTVARNÉ UMENIE

ANDRÁS CSÉFALVAY
za autorská výstava A Case of Pluto,
Karlín Studios, Praha

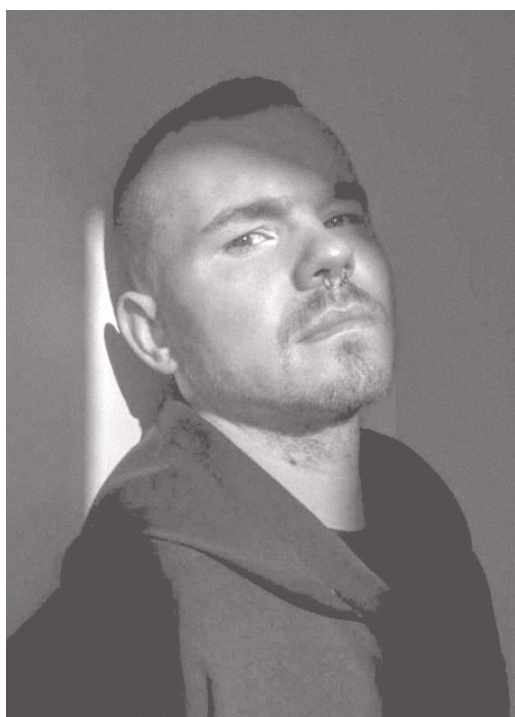
Výstava pojednáva o problematike bývalej planéty a jej „diskriminácie“ v rámci vedeckej komunity. Autor s humorom, nadhľadom a zároveň zaujato nahliada do fungovania vedy a procesov vytvárania vedeckých kategórií. Poeticky skúma stále aktuálne „zabitie“ Pluta. „Na prvý pohľad sa môže zdať, že vyradenie Pluta ako planéty je otázkou dohody vedcov a vedeckej klasifikácie. Tvorba faktov pre užitočné nakladanie so svetom sa mi javí ako úprimnejšia, než odkrývanie „pravdivých“ vzťahov, ako rozširuje populárna veda. Vzniká však otázka monopolu a dominantného výkladu sveta, na okraji ktorého vynechaná majorita konšpiruje vlastnú „pravdu“. Keďže dôvera sa dá získať aj poukazovaním na vlastné nedostatky, navrhujem Medzinárodnej Astronomickej únii, aby prijala Pluto späť do kategórie planét.“

LITERATÚRA

KATARÍNA VARGOVÁ A KOLEKTÍV
za koncept, celoročný literárny projekt
Medziriadky

Medziriadky sú literárny projekt, zameraný na mladú literatúru, jej rozvoj a profesionalizáciu v slovenskom umeleckom prostredí. Jeho hlavnou časťou je literárna súťaž spojená s týždňovým literárnym sústredením, na ktorom porotou vybraní najlepší účastníci intenzívne rozoberajú svoje prozaické, básnické a dramatické texty s lektormi, zúčastňujú sa širokej škály workshopov, prednášok, diskusií s hosťami, premietaní, divadelných predstavení, koncertov a ďalších aktivít. Medziriadky vznikli v roku 2010, pričom sú odvtedy realizované každoročne. Za ten čas sa z malého sústredenia stal celoročný projekt, ktorý si vybudoval svoje stabilné miesto na mape slovenskej literatúry. K súťaži a sústredeniu pribudli pravidelné autorské čítania – tie sa uskutočňujú každý mesiac v Bratislave a ďalších mestách Slovenska a predstavujú sa na nich vždy jeden etablovaný autor alebo autorka spolu s jedným finalistom alebo finalistkou aktuálneho ročníka súťaže.

Od roku 2010 Nadácia Tatra banky oceňuje aj prácu mladých módných tvorcov, ktorí majú príležitosť vytvoriť šaty pre Múzu večera Adelu Vinczeovú. Po Márii Štranekovej (2010), Marcelovi Holubcovi (2011), Martinovi Hrčovi (2012), Maji Božovič (2013), Borisovi Hanečkovi (2014), Andrei Pojezdálovej (2015), Lenke Sršňovej (2016), Michaele Ľuptákovéj (2017) a Lukášovi Krnáčovi (2018) pripraví unikátne šaty pre Múzu večera, Adelu Vinczeovú, návrhár Pavol Dendis.

PAVOL DENDIS

je absolventom ateliéru odevného dizajnu na VŠVU v Bratislave. Jeho tvorba nesie prvky minimalizmu a symbolizmu, nostalgie s dôrazom na remeslo a základný kontrast čiernej a bielej, ako aj kontrast materiálov. Prezентuje najmä pánske kolekcie, no postupne sa jeho modely dostávajú aj do dámskeho šatníka. „Základným momentom procesu tvorby šiat pre Adelu bolo pre mňa vytvorenie modelu, ktorý bude spájať prvky mužského odevu so ženským, inšpirácia presýpacími hodinami, emancipovanosť a rafinovanosť čiernej farby. Vizúálne ťažisko šiat som umiestnil do pásu použitím reťaze, ktorá pôsobí ako šperk a zároveň tvorí siluetu presýpacích hodín. Čierna farba je pre moju tvorbu dominantná, takže otázka farebnosti bola zodpovedaná hneď na začiatku,” priblížil proces tvorby šiat dizajnér.

CTNB

CENA NADÁCIE
TATRA BANKY 20
ZA UMENIE 19

CENA NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE

Nadácia Tatra banky do tohto roka ocenila 98 etablovaných umelcov, 59 začínajúcich tvorcov a 9 mladých módnych tvorcov. Cieľom nadácie je takýmto spôsobom oceniť osobnosti slovenskej kultúry a poskytnúť im priestor na tvorbu ďalších špičkových diel.

Návrhy nominácií predkladá akadémia zložená z laureátov Ceny Nadácie Tatra banky za umenie v uplynulých rokoch. Finálne nominácie, ako aj laureátov, následne vyberá odborná porota.

Členmi poroty pre rok 2019 sú: Igor Vida (predseda poroty a predseda Správnej rady Nadácie Tatra banky), Eva Borušovičová, Wanda Adamík Hrycová, Tňa Pauhofová, Sláva Daubnerová, Peter Michalica, Michal Novinski, Viliam Klimáček, Miroslava Vallová, Erik Šille, Jana Geržová, crafting plastics! Studio a Pavol Bálik.

Cenou, ako aj symbolom pocty, je bronzová soška Múzy udelená v kategórii Hlavná cena a plaketa udelená držiteľom ocenenia Mladý tvorca. Obe ceny, špeciálne pre túto príležitosť, vytvoril slovenský sochár a výtvarník Daniel Brunovský. Ocenení zároveň získavajú aj finančnú odmenu.

KONTAKT PRE MÉDIÁ:

Eva Šinková
MANAGER NADÁCIE TATRA BANKY

+421 903 789 840
eva_sinkova@tatrabanka.sk

Boris Fojtík
HOVORCA

+421 903 641 846
press@tatrabanka.sk